Lietas arhīva Nr. C-1471-19/6
ECLI:LV:RPPT:2019:0927.C68422818.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2019.gada 27.septembrī

Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas tiesnese M.Miltiņa
ar tiesas sēdes sekretāru L.Dobičinu
piedaloties prasītājam /pers. A/, atbildētājai /pers. B/ un tās juridiskās palīdzības sniedzējai uz ordera pamata zv.adv./pers. C/ atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret /pers. B/ par testamenta apstrīdēšanu
Tiesa tiesas sēdē

k o n s t a t ē j a

2018.gada 14.augustā (ar grozījumiem 2018.gada 7.septembrī) Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā saņemts /pers. A/ (turpmāk arī - prasītājs) prasības pieteikums pret /pers. B/ (turpmāk arī atbildētāja) par testamenta apstrīdēšanu, kurā pamatojoties uz Civillikuma 445., 446., 636., 637. pantiem lūgts tiesu atzīt 2015.gada 4.februāra testamentu par spēkā neesošu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2018.gada 13.janvārī miris prasītāja tēvs /pers. D/. Mirušajam ir otrs mantinieks - meita /pers. B/ (atbildētāja). 2018.gada 13.februārī atbildētāja zvērinātai notārei Initai Kalniņai iesniedza privātā testamenta oriģinālu. Testaments tika nolasīts 2018.gada 20.martā. 2018.gada 15.februārī laikrakstā Latvijas Vēstnesis tika ievietots sludinājums par mantojuma atklāšanos un noteikts termiņš 6 mēneši pretenziju pieteikšanai.

Prasītājam pastāv pamatotas šaubas par to, vai testamentu ir pašrocīgi uzrakstījis un parakstījis viņa tēvs /pers. D/. 2015.gada 4.februāra testaments sastādīts privātā kārtībā bez lieciniekiem. Prasītājam ar tēvu bija labas attiecības it sevišķi pēdējā laikā, kad tēvs slimoja. Viņi bieži tikās un runāja pa telefonu, taču visu šo trīs gadu garumā kopš ir sastādīts testaments, tēvs nav prasītājam stāstījis, ka šāds testaments ir sastādīts, tāpat nav stāstījis par mantas sadali starp prasītāju un atbildētāju atbilstoši testamentā norādītajam.

Tieši atbildētājai ir novēlēts dzīvoklis, kas ir vērtīgākais no visiem īpašumiem. Šāds fakts ir sasaistāms ar apstākli, ka tieši pie atbildētājas atradās testaments, un arī viņa prasītājam nekad nav stāstījusi par šāda testamenta esamību.

Gan no testamenta teksta sastādīšanas stila, gan no rokraksta prasītājam ir radušās šaubas par to, vai testamentu pašrocīgi ir sastādījis un parakstījis viņa tēvs /pers. D/. Prasītājs izmanto savas tiesības un apstrīd testamentu.

2018.gada 9.oktobrī tiesā saņemti atbildētājas paskaidrojumi (lietas 29.lapa), kurā tā prasību neatzīst un norāda, ka 2018.gada 13.februārī gan atbildētāja, gan prasītājs griezās pie zvērinātas notāres Initas Kalniņas un izteica savu gribu sastādīt un apliecināt Mantošanas iesniegumu par pēdējās gribas rīkojuma akta nolasīšanu, stāšanos likumīgā spēkā, mantojuma pieņemšanu un apstiprināšanu mantojuma tiesībās.

Pušu tēva /pers. D/ 2015.gada 4. februārī pašrocīgi sastādītais un pašrocīgi parakstītais testaments nepārsteidza, jo vēl savas dzīves laikā tēvs bija informējis puses par testamenta esamību.

Fakts, ka prasītājs apstrīd sava tēva sastādīto testamentu, norādot, ka trīs gadu garumā nav zinājis par tā esamību, ir meli un neatbilst patiesībai. Prasītāja rīcība, apšaubot tēva sastādītā testamenta autentiskumu, liecina par viņa mantkārību un negodprātu. Prasītājam ir labi zināms, kādus naudas līdzekļus un kādā apmērā viņš no sava tēva saņēmis līdz tā nāvei un kādēļ tēva griba bija novēlēt sev piederošo dzīvokli atbildētājai.

Tiesas sēdē prasītājs prasību uzturēja un sniedza paskaidrojumus atbilstoši prasības pieteikumā izklāstītajiem apstākļiem. Lūdza prasību apmierināt.

Tiesas sēdē atbildētājas pilnvarotā pārstāve prasību neatzina un lūdza kā nepierādītu noraidīt, ņemot vērā lietā esošo eksperta atzinumu.

Noklausoties prasītāja un atbildētājas pārstāves paskaidrojumus, pārbaudot lietā esošos rakstveida pierādījumus un novērtējot tos savstarpējā saistībā, tiesa uzskata, ka prasība nav pamatota un ir noraidāma sekojošu motīvu dēļ.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 92.pantu pierādījumi ir ziņas, uz kuru pamata tiesa nosaka tādu faktu esamību vai neesamību, kuriem ir nozīme lietas izspriešanā.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 97.pantu, tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota ar tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 190.panta otro daļu, tiesa spriedumu pamato ar apstākļiem, kas nodibināti ar pierādījumiem lietā.

Lietā nav strīda par to, ka /pers. D/ miris 2018.gada 13. janvārī, minētais fakts pierādīts ar Miršanas reģistru Nr. 01228M2018. Analoģiskie dati par /pers. D/ miršanu ir atrodami Iedzīvotāju reģistrā.

Ar lietas materiāliem apstiprinās ka 2018.gada 13.februārī prasītājs un atbildētāja vērsās pie zvērinātas notāres Initas Kalniņas un izteica savu gribu sastādīt un apliecināt Mantošanas iesniegumu par pēdējās gribas rīkojuma akta nolasīšanu, stāšanos likumīgā spēkā, mantojuma pieņemšanu un apstiprināšanu mantojuma tiesībās (lietas 31.-32.lapa).

Lietas materiāliem pievienota 2018.gada 20.marta Apliecība par pēdējās gribas rīkojuma akta nolasīšanu, no kuras izriet, ka zvērināta notāre Inita Kalniņa piedaloties /pers. A/ un /pers. B/ nolasījusi /pers. D/ 2015.gada 4.februārī taisīto pēdējās gribas rīkojuma aktu - privātu testamentu (lietas 8.lapa).

No notāres veiktajām atzīmēm par procesuālo darbību izpildīšanu izriet, ka notāre akta dalībniekus ir brīdinājusi par krimināatbildību pēc Krimināllikuma 299.panta; pēc zvērinātas notāres uzaicinājuma paziņojumi un iebildumi pret pēdējās gribas rīkojuma akta īstumu vai likumīgo spēku no klātesošajiem ir izteikti no /pers. A/ puses, notāre ir informējusi akta dalībniekus, ka persona, kuras tiesības ir aizskartas ar šo testamentu, ir tiesīga celt prasību un apstrīdēt testamenta īstumu vai likumību.

Saskaņā ar Civillikuma 636. pantu katru testamentu, kas neatbilst kādam likuma noteikumam, ieinteresētās personas (637. p.) var apstrīdēt.

Prasītājs ir testatora dēls, līdz ar to, saskaņā ar Civillikuma 391. pantu, 404. panta 2. punktu, 637. pantu, ir tiesīgs apstrīdēt Testamentu. Tāpat lietā nav strīda par termiņa, kurā iespējams Testamentu apstrīdēt, ievērošanu no prasītāja puses.

Kā Testamenta apstrīdēšanas pamatu prasītājs norādīja Testamenta neatbilstību Civillikuma 446. panta prasībām, tas ir, Testamentu nav rakstījis un parakstījis testators.

Kā norādīts juridiskajā literatūrā: "jāņem vērā, ka pašrocīgam testamentam jābūt uzrakstītam ar paša testatora roku no sākuma līdz galam un jābūt paša parakstītam, parakstam jābūt zem testamenta teksta" *(skat. Mantošana. Zinātniski praktisks komentārs. Z.Gencs. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 169.lpp.).*

Lai privāts testaments būtu spēkā, jābūt pārliecībai, ka to taisījis mantojuma atstājējs un ka tas izteic pareizi viņa pēdējo gribu (Civillikuma 445.pants).

Lai noskaidrotu vai Testamentu pašrocīgi rakstīja un parakstīja testators, lietā ar tiesas 2019.gada 11.marta lēmumu tika noteikta rokraksta ekspertīze, kuras veikšana bija nodota Valsts tiesu ekspertīžu biroja ekspertiem (lietas 62.-64. lapa).

2019.gada 25.jūnija atzinumā Nr.19-422 eksperte secināja, ka tekstu, kas sākas un beidzas ar vārdiem "Testaments. Es, zemāk parakstījies /pers. D/, Rīgā, 2015.gada 4.februārī.", 04.02.2015. testamentā /pers. D/ vārdā ir izpildījis /pers. D/. Parakstu/pers. D/ vārdā 04.02.2015. testamentā pēc ieraksta "Rīgā, 2015.gada 4.februārī.", iespējams, ir izpildījis /pers. D/. Sniegt secinājumu kategoriskā formā nebija iespējams "Pētījuma" daļas 2. punktā norādīto iemeslu dēļ.

Pētījumus daļas 2. punktā eksperts norādījis, ka salīdzinot izpētāmo parakstu /pers. D/ vārdā ar salīdzinošai izpētei iesniegtajiem paša /pers. D/ paraksta paraugiem, konstatētas sakritības: transkripcijā un saistībā, izstrādātības pakāpē, vispārējā uzbūvē, lielumā, vēzienā, slīpumā, uzspiedumā, kā arī šādās individuālajās pazīmēs: uzbūvē pēc kustības struktūras, izpildot "S"; kustības formā uz virzienā, izpildot "S" sākuma daļu, "S" virsotnes daļu, "S" beigu daļu, burtus neveidojošos elementus, nobeiguma vilcienu. Konstatētās sakritības ir būtiskas, un tās veido pazīmju kopumu, kas ir pietiekams secinājumam, ka parakstu /pers. D/ vārdā, iespējams, ir izpildījis /pers. D/.

Sniegt secinājumu kategoriskā formā nebija iespējams izpētāmā paraksta nelielā grafiskā materiāla un ierobežotā salīdzināmā materiāla dēļ (lietas 83.-85.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 125. panta pirmo daļu eksperta atzinumu tiesa novērtē saskaņā ar Civilprocesa likuma 97.panta noteikumiem, kura pirmā daļa noteic, ka tiesa vērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.

Eksperta atzinums vērtējams tāpat kā jebkurš cits pierādījums. Ja eksperta atzinums nav pamatots vai tas ir pretrunīgs un atkārtotu ekspertīzi izdarīt nav iespējams, tiesa ņem vērā citus pierādījumus, kuriem ir nozīme lietas izspriešanā *(sk.: Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28. nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 715. lpp.).*

Tiesa uzskata, ka nav pamata uzskatīt, ka eksperta 2019.gada 25.jūnija atzinums Nr.19-422 nav pamatots vai ir pretrunīgs. Tāpat nav pamata noteikt atkārtotu ekspertīzi (Civilprocesa likuma 125.panta trešā daļa).

Šādos apstākļos tiesa atzīst, ka lietā ir pierādīts fakts, ka apstrīdēto 2015.gada 4.februāra testamentu pašrocīgi ir uzrakstījis un arī parakstījis pats testators - /pers. D/.

Tiesa atzīst, ka lietā nav iegūti pierādījumi, kas varētu radīt šaubas par /pers. D/ kā testatora 2015.gada 4.februāra privātajā testamentā paustās pēdējās gribas patiesumu un/vai pareizību.

Lai privātu testamentu atzītu par spēkā stājušos, tiesai jāiegūst pārliecība, ka tajā izteikta mantojuma atstājēja brīva griba *(skat. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri, Mantojuma tiesības (382.-840.p.), sastādījuši R.Krauze un Dr.iur.Z.Gencs, Rīga: Mans īpašums, 1997, 74.lpp.).*

Šādos apstākļos tiesa atzīst, ka nav pamata mantojuma atstājēja /pers. D/ 2015.gada 4.februāra privātā testamenta atzīšanai par spēkā neesošu, jo nepastāv šaubas par to, ka minēto testamentu ir taisījis pats mantojuma atstājējs (testators) un ka tas izteic pareizi viņa pēdējo gribu, līdz ar to prasītāja prasība ir noraidāma.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.pantu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Tomēr atbildētāja nav norādījusi uz atlīdzināmo tiesāšanās izdevumu esību.

Pamatojoties uz minēto, un Civilprocesa likuma 97., 193., 195.pantu, tiesa

n o s p r i e d a

noraidīt /pers. A/ prasību pret /pers. B/ par testamenta apstrīdēšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no sprieduma pieejamības dienas tiesas kancelejā - 2019.gada 27.septembra Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā, Rīgā Daugavgrīvas ielā 58.

Tiesnese M. Miltiņa